

Rahoituksen hakija (www-sivulle)

Hakijan nimi/Hankkeen hallinnoija (yritys/virasto/tms.):
Open Knowledge Finland ry.

Hankkeen perustiedot (www-sivulle)

Hankkeen nimi:
Sähköinen asiointi ja henkilötieto - Selvitys- ja kokeiluprojekti MyDatan hyödyntämisestä kaupungin palvelujen kehittämisessä
Hankkeen kokonaisaikataulu (kk.vvvv – kk.vvvv):
10.2015 - 12.2016

(www-sivulle)	2016	2017	2018
Innovaatorahastosta haettava rahoitus (euroa)	29 775		
Oma rahoitus (euroa)	0		
Muu rahoitus (euroa)	0		
Yhteensä (euroa)	29 775		

Hankkeen yhteistyökumppanit (www-sivulle)

Yhteistyökumppanit kaupungin sisällä:
Kaupunginkanslia / sähköinen asiointi (Päivi Helanto)
Yhteistyökumppanit kaupungin ulkopuolella:
Helsinki Institute for Information Technology HIIT (Kai Kuikkaniemi ja Olli Pitkänen) Forum Virium Helsinki (Pekka Koponen)

Tiivis kuvaus hankkeen keskeisestä sisällöstä (www-sivulle)

Hankkeen tärkeimmät tavoitteet:
Hankeen tavoitteena on tuottaa uutta tietoa siitä, miten henkilötietoa voitaisiin ihmisten omalla suostumuksella nykyistä laajemmin hyödyntää kaupungin palvelujen ja erityisesti sähköisten asiointipalvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä.
Hanke tuottaa henkilötiedon käsittelyyn liittyvää välttämätöntä taustatietoa tulevaisuuden digitaalisten palvelujen kehitystyön tueksi, sekä 1-3 jatkokehityskelpoista palveluprototyyppiä, joiden avulla henkilötiedon käytön mahdollisuuksia voidaan konkretisoida ja esitellä laajemmin.
Hankkeen konkreettinen sisältö lyhyesti:
Taustatyönä hankkeessa kartoitetaan ja luokitellaan kaupungin tietojärjestelmäluettelon ja pohjalta henkilötietolähteitä, joita kaupungin eri virastot ja yksiköt hallinnoivat.
Tekemällä haastatteluja virastoissa ja joukkoistamalla ideointia kaupunkilaisten suuntaan identifioidaan laajasti potentiaalisia henkilötietoon pohjautuvia uusia palveluja tai nykyisten kaupungin tarjoamien palvelujen parannuksia.
Palveluideat luokitellaan niiden toteutettavuuden (viability) ja vaikuttavuuden (impact) perusteella. Noin 1-3 lupaavimmasta ideasta jatkokehitetään visuaalinen palveluprototyyppi, jonka avulla kerätään varhaista käyttäjäpalautetta.

Mitkä elementit hankkeessa ovat uusia ja innovatiivisia?

Hankkeessa tarkastellaan henkilötiedon hallintaa ja käsittelyä uuden ihmiskeskeisen MyData -lähestymistavan kautta. MyData -lähestymisessä ihmisille annetaan mahdollisuus siirtää tietoaan uudelleenkäytettävässä muodossa itselleen tai MyData -tilin kautta valtuuttamaan muita palveluja hyödyntämään dataa. Tämän suostumuksiin pohjautuvan mekanismin avulla henkilötiedon käyttöpotentiaali pystytään hyödyntämään yksityisyydensuojaa heikentämättä.

Millä tavalla hanke tukee tulevaisuuden osaamis- ja elinkeinoperustaa?

Kerätyn ja tallennetun tiedon määrä on digitalisaation seurauksena jatkuvassa ja nopeassa kasvussa, samoin sen liiketaloudellinen ja muu hyödyntäminen. Suuri osa tästä tiedosta on yksilöihin liittyvää henkilötietoa. Muiden muassa World Economic Forum on arvioinut henkilötiedon yhdeksi merkittävimmistä tulevaisuuden liiketoimintakenttää muokkaavista voimista (World Economic Forum 2013). Henkilötiedon avulla voidaan vaikuttaa muun muassa terveydenhoitoon, kehittää sovelluksia oman elämän hallintaan ja itsestä oppimiseen sekä toteuttaa palvelujen räätälöintiä ja kohdistettua markkinointia yksilöiden ehdoilla ja yhteiskunnan kehitystä toivottuun suuntaan ohjaavasti. Esimerkiksi ostosdatan pohjalta voidaan tarjota palveluita, jotka auttavat ihmisiä muokkaamaan kulutustottumuksiaan nykyistä säästävemmiksi, ekologisemmiksi, eettisemmiksi tai terveellisemmiksi.

Henkilötieto voisi olla 'raaka-aine' uusille sähköisille palveluille, mutta sen innovatiivista käyttöä rajoittaa nykyisin usein se, ettei ole helppoa tapaa kysyä ihmiseltä suostumusta tietojen alkuperäisestä käyttötarkoituksesta poikkeavaan käyttöön. My Data -ajatteluun kuuluu pyrkimys kehittää henkilötiedon ympärille syntyviä sovellus-, palvelu- ja liiketoimintarakenteita suuntaan, jossa yksilöillä on keskeinen päätösvalta hänestä itsestään kerättyyn dataan. Ihmiset voisivat esimerkiksi tarjota heille itselleen tai heidän käyttämiinsä palveluihin kertynyttä dataa myös uusille palveluille. Tästä seuraa datan arvoketjun pilkkoutuminen, mikä tarjoaa yrityksille mahdollisuuksia erikoistumiseen.

Kehityskulku ihmiskeskeiseen henkilötiedon hallintaan on kansainvälisesti kiihtymässä, mutta toistaiseksi vielä alussa. Helsingin kaupunki voi omalla toiminnallaan olla vaikuttamassa siihen, että henkilötietoon pohjautuvia yksityisiä ja julkisia palveluja ja niihin liittyvää osaamista keskittyy alueelle.

Kuvaus hankkeen taustasta ja toimintakentästä

Hankkeen taustaa, miksi hankkeeseen ryhdyttiin, mikä ongelma hankkeen taustalla on?

Helsingin kaupunki on jo pitkään edistänyt avointa dataa, joka osaltaan avaa mahdollisuuksia innovaatiotoiminnalle. Suuri innovaatiopotentiaali rajautuu avoimen datan ulkopuolelle, koska henkilötieto ei lähtökohtaisesti voi olla avointa.

Kaupunki toimijana voi olla konkreettisesti edistämässä MyData -periaatteiden mukaista ihmiskeskeistä henkilöiden omaan suostumukseen pohjautuvaa henkilötiedon hyödyntämistä ja samalla tarjota parempia sähköisiä palveluita. Alkuvaiheessa on kuitenkin keskeistä konkretisoida aihepiiriä todellisten palveluideoiden kautta. Hanke pyrkii nostamaan näitä palveluideoita esille ja sitä kautta helpottamaan henkilötietoon pohjautuvien tulevaisuuden sähköisten palvelujen kehittämistä.

Onko hakija tai muut tahot aikaisemmin edistäneet hankkeeseen liittyviä asioita ja miten mahdollisia aikaisempia tuloksia aiotaan hyödyntää?

Hankkeen taustalla on Open Knowledge Finlandin My Data -työryhmä, jossa joukko yritysten ja julkishallinnon edustajia, tutkijoita ja muita aiheesta kiinnostuneita on yhteisönä kasvattanut ymmärrystä henkilötiedon ihmiskeskeisen käsittelyn mahdollisuuksista vuodesta 2013 lähtien. Työryhmän jäsenet ovat olleet tuottamassa Liikenne- ja viestintäministeriön MyData selvityksiä (suomeksi 2014 ja englanniksi 2015), jotka ovat saaneet merkittävää kiitosta ja huomiota niin

kotimaassa, kuin kansainvälisestikin.

Englanniksi (12 s.)

Poikola, Antti, Kai Kuikkaniemi, and Harri Honko. 2015. "MyData – A Nordic Model for human-centered personal data management and processing." Ministry of Transport and Communications. Available at (PDF): <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-455-5>.

Suomeksi (80 s.)

Poikola, Antti, Kai Kuikkaniemi, and Ossi Kuittinen. 2014. "My Data - Johdatus Ihmiskeskeiseen Henkilötiedon Hyödyntämiseen." Ministry of Transport and Communications. Available at (PDF): <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-418-0>.

Työryhmän asiantuntemus ja verkostot ovat keskeisessä asemassa myös tämän hankkeen valmistelussa ja toteutuksessa.

Mitä vastaavia hankkeita on meneillään muualla?

Kansallisella tasolla hanke liittyy keskeisesti mm. KaPa -hankkeeseen, jonka kautta pidemmällä aikavälillä voitaneen toteuttaa hallitusohjelmaan kirjattu tavoite: "Vahvistetaan kansalaisten oikeutta valvoa ja päättää itseään koskevien tietojen käytöstä".

Kuvaus hankkeen kulusta ja lopputuloksista tarkemmin

Hankkeen yksilöidyt toimenpiteet vaiheittain/osakokonaisuuksittain (kustannuserittely jäljempänä):

A) Henkilötietolähteiden kartoitus:

kaupungin hallintoimien henkilötietolähteiden kartoitus ja luokittelu tietojärjestelmäluettelon ja pohjalta

B) Henkilötietoon pohjautuvien palveluideoiden identifiointi

- 6-12 asiantuntijahaastattelua virastoissa ja yksiköissä
- palveluideoiden keruu joukkoistamalla kaupunkilaisilta verkossa ja tilaisuuksissa

C) Palveluideoiden luokittelu toteutettavuuden ja vaikuttavuuden perusteella

- Palveluideat luokitellaan niiden toteutettavuuden (viability) ja vaikuttavuuden (impact) perusteella. Valitaan yhteistyössä kaupunginkanslian kanssa noin 1-3 ideaa seuraavaan prototyyppi-vaiheeseen.

D) Lupaavimpien ideoiden jatkokehittäminen visuaalisiksi palveluprototyypeiksi

- Valituista palveluideoista tehdään visuaalinen palveluprototyyppi.

E) Varhaisen käyttäjäpalautteen kerääminen

- Prototyyppien avulla kerätään palvelujen kohderyhmään kuuluvilta varhaista käyttäjäpalautetta, jonka perusteella palveluideoiden toimivuutta arvioidaan.

F) Raportointi ja tulosten kanavointi jatkokehitykseen

- Tiivis koonti henkilötietolähteiden kartoituksen ja palveluideoiden identifioinnin ja luokittelun tuloksista julkaistaan uudelleenkäytettävässä muodossa avoimella Creative Commons -lisenssillä.
- Visuaaliset palveluprototyypit ja niiden käyttäjätestauksen tulokset julkaistaan uudelleenkäytettävässä muodossa avoimella Creative Commons -lisenssillä.
- Varsinainen palvelujen toteutus ei kuulu tämän hankkeen piiriin, mutta yhdessä kaupunginkanslian kanssa varmistetaan ennen hankkeen päättymistä, että hankkeessa syntyneet tulokset kanavoitetaan hyödynnettäviksi muissa hankkeissa ja toiminnassa.

Hankkeen keskeiset lopputulokset:

- Tiivis koonti henkilötietolähteiden kartoituksen ja palveluideoiden identifioinnin ja luokittelun tuloksista
- 1-3 visuaalista palveluprototyyppiä ja niille tehtyjen käyttäjäarviointien tulokset

Miten tuloksia viedään käytäntöön ja kuka vastaa niistä hankkeen loputtua?

Olennaista on **levittää hankkeessa syntynyttä henkilötiedon hyödyntämiseen liittyvää tietämystä** kaupungin sähköisten palvelujen kehittämisestä vastaaville henkilöille. Konkreettisten **palveluprototyyppien mahdollinen jatkokehittäminen** suunnitellaan myös hankkeen kuluessa.

Hankkeen ohjausryhmä (tarvittaessa ohjausryhmä voi osoittaa keskusteluihin muita avainhenkilöitä) on avainasemassa sekä tietämyksen levittämiseen, että palveluprototyyppien jatkokehittämiseen liittyvien toimien suunnittelussa.

Kuka on hanketulosten loppukäyttäjä ja miten käyttäjää osallistetaan hankkeeseen?

Hankkeen tulosten loppukäyttäjiä ovat ensisijaisesti kaikki kaupungin sähköisten palvelujen kehittämiseen osallistuvat henkilöt, joita osallistetaan mm. tiedottamalla hankkeen vaiheista, haastatteleamalla avainhenkilöitä, kutsumalla hankkeen tapahtumiin (ideointitapahtumat ja loppuseminaari) ja kohdentamalla heille kyselyt MyData -lähestymistavan tunnettuudesta.

Miten hankkeen päätyttyä resursoidaan ylläpito?

Hankkeessa ei tuoteta toiminnallisia palveluja, jotka edellyttäisivät ylläpitoa. Kaikki tulokset (kerätyt ideat, palveluprototyypit, käyttäjäarviot ja hankeraportti) julkaistaan kokonaisuudessaan avoimella lisenssillä hankesivulla, jota Open Knowledge Finland sitoutuu ylläpitämään vähintään vuoden 2018 loppuun saakka ja ne voidaan julkaista myös muussa soveltuvassa ympäristössä, kuten kaupungin sivuilla.

Mitkä ovat hankkeen hyötyjen merkitykset hakijan kannalta? Missä määrin tehdään omaa tuotekehitystä ja missä määrin hanke hyödyntää kaupunkia ja kuntalaisia?

Hanke tarjoaa Open Knowledge Finlandin MyData -työryhmälle kanavan iteratiivisesti kehittää MyData -ajattelua eteenpäin. Yhdistys ei varsinaisesti tee tuotekehitystä, mutta avoin toimintamalli mahdollistaa sen, että verkosta saattaa löytyä toimijoita, jotka tarttuvat hankkeen tuloksiin myös tuotekehitysmielessä.

Hyödyt kuntalaisille tulevat välillisesti parempien sähköisten palvelujen kautta. Hanke luo pohjan uudentulevalle henkilötietojen käsittelyn mallille, jota voidaan hyödyntää tuotantokäyttöön suunnattujen sähköisten asiointipalvelujen kehittämisessä.

Tunnista 2–4 mittaria, joilla voidaan seurata ja mitata hankkeen vaikuttavuutta hankkeen aikana ja sen päättymisen jälkeen. Kerro myös miten näitä tietoja tullaan keräämään.

Mittari 1: MyData -lähestymistavan tunnettuus kaupungin sähköisiä palveluja kehittävien keskuudessa.

- Aloitustiedote, jossa kohderyhmälle kerrotaan alkavasta hankkeesta ja siitä, mitä MyData:lla tarkoitetaan.
- 1. Kysely hankkeen aikana kohderyhmälle MyData -lähestymistavan tunnettuudesta (baseline)
- 2. Kysely lopussa kohderyhmälle MyData -lähestymistavan tunnettuudesta

Mittari 2: Palveluideoiden merkitys kaupungin sähköisten palvelujen kehitykseen

- Hankkeen puolesta välissä ja lopussa ohjausryhmä ja asiantuntijat arvioivat sitä, miten hankkeen tulokset todennäköisesti vaikuttavat kaupungin sähköisten asiointipalvelujen kehitykseen.
- Vuosi hankkeen päättymisen jälkeen ohjausryhmän tekemien arvioiden osuvuutta tarkastellaan uudelleen puhelinhaastattelulla ohjausryhmän jäsenille.

Tunnista kolme suurinta riskitekijää, jotka saattaisivat estää hankkeen tavoitteiden toteutumista. Kerro myös miten näitä riskejä voidaan vähentää.

Henkilöstöriski: Hankkeeseen nimetyt avainhenkilöt ovat estyneitä osallistumasta (esim. työpaikan vaihdos)

- Varmistetaan, että hankkeeseen on sitoutunut ja hankkeesta tietää riittävä määrä ihmisiä, jolloin hankkeen onnistuminen ei ole riippuvainen kenestäkään yksittäisestä henkilöstä.

Ideoiden laatuun liittyvä riski: Palveluideoiden identifointivaiheessa ei onnistuta saamaan määrällisesti ja laadullisesti riittävää tulosta, eikä joukosta nouse impaktillaan ja toteutettavuudeltaan relevantteja ideoita jatkokehitettäväksi.

- Ideoiden keräämisessä ja evaluoinnissa edetään iteratiivisesti, jolloin voidaan aikaisessa vaiheessa (ennen, kuin kaikki hankeresurssit on käytetty) muuttaa toimintamallia, mikäli näyttää siltä, ettei riittävän laadukkaita ideoita aluksi käytetyillä menetelmillä löydetä.

Viestinnän epäonnistumisen riski: Vaikka hankkeessa saavutettaisiin laadukkaita ideoita niiden edistäminen käytännössä ei etene, koska relevantit henkilöt ja tahot eivät ole tietoisia hankkeen tuloksista.

- Kohderyhmä tunnistetaan heti hankkeen alussa ja kohderyhmän joukosta priorisoidaan keskeisten avainhenkilöiden lista. Hankkeen kuluessa pyritään siihen, että avainhenkilöt joko osallistuvat hankkeeseen itse (esim. haastattelujen tai työpajojen muodossa) tai vähintään saavat tietää hankkeesta ja sen tuloksista.

Rahoituksen hakijan tiedot

Y-tunnus:
2520401-8
Toimipaikka (osoite ja postinumero):
Caloniuksenkatu 9 d 64, 00100 Helsinki
Yhteyshenkilön nimi (hankkeen hankepäällikkö/vastuuhenkilö):
Antti Poikola
Yhteystiedot (puhelinnumero ja sähköposti):
+358 44 337 5439, antti.poikola@okf.fi
Pankkiyhteys ja tilinumero:
Holvi.com IBAN: DE63 5123 0800 6530 2236 89, BIC: WIREDEMM
Onko yritys saanut valtiontukea viimeisen kolmen verovuoden aikana?
Yhdistys on saanut hankeavustuksia mm. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä

Hankkeen organisointi

Ohjausryhmän kokoonpano:
Antti Poikola (projektipäällikkö) Päivi Helanto (Helsingin kaupunki) Teemu Ropponen (Open Knowledge Finland) Pekka Koponen (Forum Virium Helsinki) Olli Pitkänen (Helsinki Institute for Information Technology)
Projektiryhmän kokoonpano:
Projektiryhmän lopullinen kokoonpano vahvistetaan hankkeen käynnistyttyä. Rekrytoinneissa Open Knowledge Finland noudattaa avointa rekrytointipolitiikkaa, jolla pyritään saamaan kaikkiin tehtäviin parhaat osaajat. Hankkeen valmisteluvaiheessa projektiryhmään kuuluvat: Antti Poikola (vastaava projektipäällikkö), Daniel Schildt, Mika Honkanen ja Kai Kuikkaniemi
Hankkeen hyväksyjä, virastopäällikkö, hyväksymispäivämäärä (<i>koskee vain virastoja ja tytäryhteisöjä</i>):
-

Hankkeen yhteistyökumppaniin liittyvät tiedot (*ei koske virastoja ja tytäryhteisöjä*)

Hankkeeseen sitoutunut Helsingin kaupungin virasto tai tytäryhteisö:
Kaupunginkanslia / Tietotekniikka- ja viestintäosasto
Yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot (puhelinnumero ja sähköposti):
Päivi Helanto, +358 400 870 906, paivi.helanto@hel.fi
Päätös sitoumuksesta tehty (päivämäärä ja kenen päätöksellä):
Millä tavalla yhteistyökumppani sitoutuu hankkeeseen (euroa/työmäärä/ohjausryhmän jäsenyys)?
Ohjausryhmän jäsenyys ja hankkeen aikainen sparraus
Miten hanke tukee kumppanin ja kaupungin strategisia tavoitteita ja linjauksia tai olemassa olevaa kehitystä? Mitä valmiuksia hankkeen tulosten testaamiseen ja käyttöön ottamiseen organisaatiossa on? Onko resursseja työn ohjaamiseen varattu?
Tietotekniikkaohjelmassa erä tavoite prosessien digitalisoiminen, jossa tulevaisuudessa MyData on oleellinen osa. Hankkeen tuloksia hyödynnetään tapauskohtaisesti.

Hankkeen rahoitus- ja kustannuserittelyt

Muu rahoittaja/rahoituskanava (nimi):	Myönnetty rahoitus (euroa)	Haettu rahoitus (euroa)	Haettu rahoitus varmistuu (pvm)

Kuluerittely	Kokonaiskustannukset (euroa)	Innovaatorahaston osuus (euroa)
Palkkakulut,	19 575	100%
joista henkilöstösivukuluja	5 075	100%
Matkakulut	100	100%
Ostopalvelut,	6 000	100%
joista asiantuntijapalveluita	6 000 (100%)	100%
Koneiden ja laitteiden hankintamenot	200	100%
Toimisto- ja vuokrakustannukset	2 400	100%
Muut menot	1 500	100%
Yhteensä	29 775	100%

Kustannusten jakautuminen vuosille ja erittely hankkeen vaiheittain/ osakokonaisuuksittain	2015 (euroa)	2016 (euroa)
A) Henkilötietolähteiden kartoitus	3 000	
B) Palveluideoiden identifiointi	3 000	9 000
C) Palveluideoiden luokittelu		2 775
D) Jatkokehittäminen visuaalisiksi prototyypeiksi		6 000
E) Varhaisen käyttäjäpalutteen kerääminen		3 000
F) Raportointi ja tulosten kanavointi jatkokehitykseen	1 000	2 000
Yhteensä:	7 000	22 775